

Vegleiðing

Synopsispróvtøkuháttur

í fýroyskum
(9. flokkur)

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Februar 2021

Próvtøkuháttur B – synopsupróvtøkuhátturin

Fakligu økini í próvtøkuhátti B (synopsupróvtøkuháttinum) eru tey somu sum í próvtøkuhátti A, men í tilgongdini, t.e. í fyrireikingini til próvtøkuna og í metingarstøðinum, eru eyðsýnligir munir, sum lærari og próvdómari skulu hava í huga.

Størsti munur millum próvtøkuhátt A og B (synopsupróvtøkuháttin) er, at fyrireikingin til synopsupróvtøkuna fer fram sum próvtøkufyrireiking, eftir at skrivligu próvtøkurnar eru loknar. Lærarin er vegleiðari undir tilgongdini. Næmingar hava eisini móguleika at arbeiða sjálvstøðugt við fyrireikingunum uttan fyri skúlatíð.

Tilgongdin, tá ið synopsuhátturin verður nýttur

1. Hugdýpingarøkini verða skipað við støði í framdum undirvísingargongdum, ið eru skjalfestar

Hálvan mars kunnu lærari og næmingar arbeiða í felag við at orða og skipa tey endaligu hugdýpingarøkini. Hetta verður gjørt við støði í tilfari og fakligum tilgongdum, sum flokkurin hevur arbeitt við í 8. og 9. flokki. Hugdýpingarøkini verða lýst og fáa yvirskrift. Eitt hugdýpingarøki fevnir um einar 4-6 tekstir.

Næmingurin granskar evnið og skrivur eina synopsisu, sum hann letur inn 7 yrkadagar undan seinasta undirvísingardeggi. Próvhoyrarin skal góðkenna synopsisuna áðrenn seinasta undirvísingardag.

Í fyrsta lagi 1. apríl kann lutakast um hugdýpingarøkini verða. Um so er, at 1. apríl liggur í páskaferiuni, kann lutakastið flytast til fríggjadagin fyri páskaferiuna.

Einstaka hugdýpingarøkið tekur støði í fakliga innihaldinum í lærugreinini, tað skal kunna haldast upp ímóti tekstslagi, tema, tíðarskeiði, rithøvundi ella tílíkum. Kærleiki kann t.d. ikki vera eitt hugdýpingarøki, tí evnið kann verða viðgjørt í ymiskum fakligum hópum. Men *Kærleiki lýstur í stuttsøgum*, ella *Kærleiki lýstur í yrkingum eftir kvinnuligar rithøvundar*, kunnu vera hugdýpingarøki.

Tilfar, ið arbeitt hevur verið við í 8. og 9. flokki sambært skjølunum *Undirvísingargongd* og *Ársætlan fyri lærugrein*, er grundarlagið, tá ið hugdýpingarøkini verða vald, orðað og lýst (eldri og nýggjari fagarar bókmentir, yrkistekstir úr dagbløðum og tílíkum, filmar, myndir, netsíður, telduspøl o.a.m.).

Móguleiki er, at næmingarnir arbeiða saman og skriva synopsisuna í bólki við í mesta lagi 3 næmingum. Næmingarnir verða tó altíð próvhoyrdir hvør sær.

Áðrenn farið verður undir at orða og lýsa hugdýpingarøkini, skulu næmingarnir gera av, um teir vilja arbeiða í bólki, ella um teir vilja arbeiða einsærís.

Lutakastið skal fevna um í minsta lagi 20 ymisk hugdýpingarøki, og seinasti næmingur ella bólkur skal hava í minsta lagi 5 hugdýpingarøki at velja í.

Tekstir kunnu verða nýttir aftur í ymiskum hugdýpingarøkjum.

Dømi um hugdýpingarøki

- kvæði sum tekstslag
- kærleiksstuttsøga
- sálmur sum tekstslag
- fátækradømi í stuttsøgum eftir Martin Joensen
- ein dokumentarfilmur um t.d. eitt tema, evni, listafólk ella sosialt mál
- yrkingar eftir Oddfríða M. Rasmussen
- yrkingar/sangir hjá bólkinum 200
- stuttsøgur eftir Marjuna Kjelnæs
- heimasíðan hjá G!
- krimistuttsøga
- essay við evninum ung
- kvinnuligir rithøvundar í 21. øld
- leikritaskaldskapur í byrjanini av 20. øld
- ...
- ...

Tíðarætlan/ráðlegging

- Hálvan mars.

2. Lutakast um hugdýpingarøki

Lutakastið um hugdýpingarøki kann fara fram í fyrsta lagi 1. apríl. Um so er, at 1. apríl liggur í páskaferiuni, kann lutakastið flytast til fríggjadagin fyri páskaferiuna. Tá ið lutakastið fer fram, er skúlastjórin hjástaddur.

Hvør næmingur ella bólkur fær við lutakasti tillutað eitt hugdýpingarøki at arbeiða við.

Hugdýpingarøkið er eitt fakligt øki, sum øll próvtøkan er grundað á. Næmingurin skal við vegleiðing frá læraranum velja sín egna próvtøkutekst við støði í hugdýpingarøkinum, sum hann hevur fingið við lutakasti.

Próvtøkan byrjar, tá ið hvør næmingur/bólkur hevur drigið eitt hugdýpingarøki. Øll undirvísing, ið hevur við synopsupróvtøkuna at gera, er nú endað. Undirvísast kann í munnligum tilfari, ið ikki skal nýtast til próvtøkuna. Undirvísast kann í øllum skrivligum tilfari.

Næmingurin/bólkurin finnur við vegleiðing frá læraranum próvtøkutekstin og annað hóskaði tilfar, ið er knýtt at próvtøkutekstinum.

Tíðarætlan/ráðlegging

- Í fyrsta lagi 1. apríl kann lutakast um hugdýpingarøkini verða. Um so er, at 1. apríl liggur í páskaferiuni, kann lutakastið flytast til fríggjadagin fyri páskaferiuna.
- Nú møguleiki er fyri at skipa arbeiðið við synopsisu sjálvur, er týðningarmikið at hava ásettu tíðarfreistir og ásetingar í huga, sum m.a. eru:

At finna próvtøkutekst og tilfar til próvtøkutekstin

- 8 klokkutímar í skúlanum (møguliga ein heilan dag umframt einstakar tímar).
- Næmingar arbeiða sjálvstøðugt, lærarin skal vegleiða um møguleikar og arbeiðshættir.

Lærarin er vegleiðari

- Vegleiðingin fer fram í tímunum, sum eru settir av til arbeiðið.

Synopsa verður orðað og latin inn

- Við støði í greiningararbeiðinum ger næmingurin/bólkurin eina synopsis, sum skal latast læraranum saman við próvtøkutekstinum í talgildum líki í seinasta lagi 7 yrkadagar undan seinasta undirvísingardeggi.
- Lærarin sendir próvdómaranum próvtøkutilfarið, so hetta er honum í hendi í seinasta lagi 7 dagar undan próvtøkuni.

- Í samráð við læraran finna næmingarnir próvtøkutekst og annað hóskaði tilfar.

3. At finna próvtøkutekst og tilfar til próvtøkutekstin

Tíðarkarmur til samlaðu vegleiðingina er 8 klokkutímar, har næmingurin/bólkurin nágreiniliga kannar møguleikarnar í tí hugdýpingarøki, hann hevur fingið við lutakasti.

Próvtøkuteksturin er tekstur, sum næmingurin sjálvur velur sum grundarlag undir synopsisu, og teksturin skal ikki vera partur av tí tilfari, sum flokkurin hevur arbeitt við í undirvísingini.

- Próvtøkutekstur er tekstur í víðastu merking, t.e. frá skrivaðum teksti til livandi myndir, tekstur í bundnum og óbundnum máli, gerandistekstur úr dagbløðum (eitt nú greinar, lesarabrøv, lýsingar og myndir), vegleiðingar, videoupptøkur, filmur, útvarps- og sjónvarpsendingar, tónleikur og sjónleikur.

Næmingurin skal við hjálp og vegleiðing frá læraranum sjálvur velja próvtøkutekstin og finna fram tilfar til próvtøkutekstin. Næmingurin arbeiðir síðan við próvtøkutekstin, serliga við at greina og tulka, og ger synopsisu.

Próvtøkuteksturin, ið er tann tekstur, sum næmingurin skal viðgera og leggja fram til próvtøku, kann í vavi vera í mesta lagi 10 normalsíður, og lærarin skal góðkenna hann. Ein normalsíða er 1300 tekn, tá ið talan er um tekst í óbundnum formi, og 30 reglur, tá ið talan er um tekst í bundnum formi. Er talan um annað tekstslag enn skrivaðan tekst, skulu longd og torleiki vera at sammeta við í mesta lagi 10 normalsíður av skrivaðum teksti. Um próvtøkuteksturin t.d. er ein filmur ella skaldsøga, er skilagott, um próvtakarin velur ein part burtúr til greining og tulking – tað kann vera ávís leikmynd, ella at fylgja einum ávísum persóni í filminum.

Í hesum tíðarskeiði fáa næmingarnir vegleiðing frá læraranum í skúlatíðini, men teir kunnu eisini arbeiða við fyrireikingunum uttan fyri skúlatíð.

Tíðarætlan/ráðlegging

- 8 klokkutímar í skúlanum (møguliga ein heilan dag umframt einstakar tímar).
- Næmingar arbeiða sjálvstøðugt, lærarin skal vegleiða um móguleikar og arbeiðshættir.

4. Lærarin er vegleiðari

Lærarin er vegleiðari í allari fyrireikingartilgongdini hjá próvtakaranum. Sum vegleiðari skal lærarin meta um próvtøkutekstun hjá næminginum. Hann kann t.d. geva næminginum uppskot um kanningarøki og vegleiða um tilgongd til økið, men hann skal ikki fara inn í greiningar- og tulkningararbeiðið hjá næminginum.

Lærarin skal góðkenna próvtøkutekstun.

Tíðarætlan/ráðlegging

- Vegleiðingin fer fram í tímunum, sum eru settir av til arbeiðið.

5. Synopsa verður orðað og latin inn

Við stóði í greiningararbeiðinum ger næmingurin/bólkurin eina synopsisu, sum skal latast læraranum saman við próvtøkutekstunum í talgildum líki í seinasta lagi 7 yrkadagar undan seinasta undirvísingardeggi. Lærarin skal góðkenna synopsisuna og senda próvdómaranum eitt eintak av synopsisu og próvtøkuteksti, talgilt ella í pappírformi.

Næmingurin skal til egna nýtslu sjálvur hava við sær alt tilfar, sum skal nýtast í sambandi við próvtøkuna.

Lærarin sendir próvdómaranum próvtøkutilfarið, so hetta er honum í hendi í seinasta lagi 7 dagar undan próvtøkuni. Próvtøkutilfarið hjá einstaka næminginum ella bólkinum er próvtøkuteksturin, synopsisan og tekstirnir í hugdýpingarøkinum. Næmingar, sum arbeiða í bólki, kunnu gera synopsisu hvør sær ella í felag.

Synopsuskjalið

Synopsuskjalið, sum er øll synopsisan, skal fevna um hetta:

Forsíðu

- Navn, flokkur, lærari og skúli
- Lærugrein, próvtøkustig og upplýsing um móguligt bólkaarbeiði
- Heiti á hugdýpingarøk
- Tilfar í hugdýpingarøkinum

Síða 2 og 3

- Frágreiðing um valda próvtøkutekstun og grundgeving fyri valinum
- Framløguætlan fyri munnligu próvtøkuna
- Greiningin og tulkningarøkini verða lýst
- Frásjónarøkini verða lýst
- Tekstbrot til upplestur verður ásett
- Keldulisti (viðurkendur stíllur skal nýtast).

Synopsuskjal at fylla út kann takast niður av heimasíðuni www.namsaetlanir.net

Tíðarætlan/ráðlegging

- Næmingurin letur læraranum próvtøkutilfarið (próvtøkutekst, synopsisu og tekstirnar í hugdýpingarøkinum) í seinasta lagi 7 yrkadagar undan seinasta undirvísingardegi. Lærarin sendir próvdómaranum tilfarið í seinasta lagi 7 dagar undan munnligu próvtøkuni.

6. Próvhoyring og dømningargrundarlag

Munnliga próvtøkan varir 25 minuttir, íroknað meting og próvtalsgeving.

Eingin serstøk tíð er til fyrireiking. Próvtøkan verður skipað við framløgu, upplestri og samrøðu millum próvtakara og próvhoyrara/próvdómara.

Í framløguni skal próvtakarin lýsa arbeiðið og arbeiðstilgongdina. Hetta fevnir m.a. um lýsing av tekstslagnum, greining og tulkning, umframt frásjónargerð til hugdýpingarøkið.

Til upplestur hevur próvtakarin valt eitt tekstbrot, ið svarar til uml. 1/3 normalsíðu. Próvtakarin ger sjálvur av, nær í próvhoyringini, upplestur skal vera. Er próvtøkuuppleggið annað tekstslag enn skrivaður tekstur, velur næmingurin tekstbrot úr øðrum tekst at lesa upp.

Próvhoyringin tekur stóði í framløgu próvtakarans av próvtøkutekstinum, sum próvtakarin hevur arbeitt við, og hon er ein samrøða millum próvhoyrara og próvtakara, har próvdómarin kann seta dýpandi spurningar.

Próvtakarin skal vísa innlit í innihaldið í próvtøkutekstinum og í samsvari við hugdýpingarøkið sýna, at hann á greiðum og fjølbroyttum máli dugir at taka fram týðandi tættir í tilfarinum og seta teir í samband við tættir í hugdýpingarøkinum.

Í samrøðuni skal próvtakarin sýna innlit í faklig hugtøk og evni og duga at taka týðningarmiklar tættir fram.

Próvtakarin skal ikki lesa hart burtur úr egnum skrivligum tilfari (upprit, viðmerkingar o.s.fr.) til próvtøkuna, men kann styðja seg til egnar uppskriftir.

Dømningargrundarlag

Við atliti at arbeiðstilgongdini í sambandi við próvtøkuhátt B (synopsupróvtøku), verður størri dentur lagdur á yvirlit, hugdýping, innlit og frásjónargerð enn gjørt verður, tá ið próvtøkuháttur A verður nýttur.

Í metingini verður hugt eftir, hvussu væl synopsis er skipað, eitt nú við atliti at greidleika, innihaldi, málburði, keldulista, stav- og tekning, og eftir munnliga avrikningum.

Dentur verður lagdur á evni próvtakarans at tulka tekst, meta um hann og at seta hann í frásjón, umframt evnini at lýsa samspælið millum mál, innihald, tekstslag og høpi. Eisini verður hugt eftir greinandi førleikum próvtakarans í sambandi við bókmentir og onnur tekstsløg. Dentur verður lagdur á greiðan málburð, fjølbroytta og tryggja nýtslu av viðkomandi hugtøkum, at

framløgan er samanhangandi, at upplesturin er greiður og flótandi og vísir persónligu fatan próvtakarans av tí lisna.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans.

Til próvtøkuna hevur próvtakarinn við sær

- próvtøkutekstin (sum próvhoyrari og próvdómari hava fingið sambært pkt. 5)
- synopsuna (sum próvhoyrari og próvdómari hava fingið sambært pkt. 5)
- upprit/viðmerkingar
- tekstbrotið, sum hann skal lesa upp, og sum hann sjálvur hevur valt.